

ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

από τόν

ΑΡ. ΜΑΝΩΛΑΚΟ

Η Αντιπολι- τευση μετὰ τὴν ἔνταξη

Στὰ ἄλλα διλήμματα, πού ἀπό τὴ μεταπολίτευση τοῦ '74 ἡ κυβερνητικὴ παράταξη συντηρεῖ γιὰ νὰ κρατᾷ τὸ μονοπώλιο τῆς ἐξουσίας, ἔχει ἀπὸ καιρὸ προστεθεῖ καὶ πρόκειται, σύμφωνα μὲ ὅλες τὶς ἐνδείξεις, νὰ αξιολογηθῆι στὸ ἔπακρο ἀπὸ ἐδῶ καὶ μπρὸς, τὸ πολωτικὸ σχῆμα «ευρωπαϊστὲς - αντιευρωπαϊστὲς», μὲ ὅλες τὶς δυνατὲς παραλλαγές, πού υπαγορεύονται ἀπὸ τὴ μέθοδο τῆς «Νέας Δημοκρατίας» νὰ απευθύνεται ταυτόχρονα σὲ ὅ,τι ονομάζει σωφροσύνη τοῦ λαοῦ καὶ σὲ κληρονομημένους φόβους.

Ἄν ὡς τώρα αὐτὸ τὸ διλήμμα χρησιμοποιοῦντο κυρίως γιὰ νὰ προσελκύσει στὸ κυβερνητικὸ κόμμα συντηρητικὰ στελέχη τοῦ Κέντρου μετὰ τὴ διαλυτικὴ κρίση τῆς ΕΔΗΚ, στὸ ἐξῆς, ὕστερα δηλαδὴ ἀπὸ τὴν υπογραφή τῆς συνθήκης προσχωρήσεως τῆς χώρας στὴν ΕΟΚ καὶ τὴν προσεχῆ ἐπικύρωσή της ἀπὸ τὴ Βουλὴ, πρέπει νὰ ἀναμένεται ἀναζωπύρωση τῆς σχετικῆς συνθηματολογίας, μὲ ἀφετηρία τὸ «τετελεσμένο γεγονός» τῆς ἔνταξης.

Τὰ κόμματα πού ἔχουν κηρυχθεῖ ἐναντίον τῆς ἔνταξης καὶ πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὸ ΠΑΣΟΚ, πού διακηρύσσει πῶς ὅταν ἀναλάβει τὴ διακυβέρνηση τῆς χώρας, θὰ ζητήσει τὴ διεξαγωγὴ δημοψηφίσματος, πού θέτει δηλαδὴ ὑπὸ ἀμφισβήτηση ἐξ ἀρχῆς τὴ νέα πραγματικότητα, θὰ ἔχει νὰ ἀντιμετώπισει τὶς πολιτικὲς συνέπειες τῆς ριζικῆς ἀντίθεσής του στὴν ΕΟΚ: Ἐἴτε γιὰ τὴν ἐμφανίζεται ἀκατάλληλο νὰ υπηρετήσῃ μιά πολιτικὴ ἐπιλογὴ τὴν ὁποία ἀντιστρατεύεται, μὲ σποτέλεσμα τὴν ἐπιβράδυνση προσαρμολογῆς τῆς χώρας εἰς ἔθνος τῆς οικονομίας τῆς εἴτε — ἀκόμη περισσότερο — γιὰ τὴν ἀποδοτικὴν καὶ πρὸξενος περιπετειῶν. «Ἐγγύηση» θὰ παρουσιαστῆ ξανά ἡ «Νέα Δημοκρατία» γιὰ νὰ διευκολύνει αὐτὴ τὴ φορά τὴν ἐπικύρωση τῆς ἔνταξης ἀπὸ τὰ κοινοβούλια τῶν «Ἐννέα», ἐφόσον, ὡς πολλοὶ πιστεύουν, ἀποφασίσῃ νὰ... προσφύγει σύνοτα σὲ ἐκλογές, ἢ γιὰ νὰ ολοκληρώσῃ κατὰ τὴ διάρκειά τῆς μεταβατικῆς περιόδου τὶς διαρθρωτικὲς μεταβολές καὶ τοὺς θεσμικοὺς ἐκσυγχρονισμοὺς, γιὰ τοὺς ὁποίους μίλησε στὴν τελευτὴ τοῦ Ζαπτείου ὁ πρωθυπουργὸς κ. Κ. Καραμανλῆς, ἐφόσον οἱ ἐκλογές ἀκολουθήσουν τὴν ἐπι-

κύρωση, ὅπως ἐμφανίζεται νὰ υποστηρίζει ἡ Κυβέρνηση.

Ἄνεση κινήσεων

Στὴν ἐπιτόσημη αὐτοῦ τοῦ διλήμματος καὶ στὶς προεκτάσεις του, πού πάνω του ἴσως στηρίζει τὴν αἰσιοδοξία τοῦ ὀλιγοπρόθεσμου Συνασπισμοῦ κ. Κ. Μησοτάκης, ὅτι θὰ συνεχίσει νὰ κυβερνᾷ τὴ χώρα ἡ «Νέα Δημοκρατία» στὰ ἔπομένα ἔξι χρόνια (ὅπως δήλωσε σὲ πρόσφατη συνέντευξή του), ἔχει συμβάλει μὲ τὴν πολεμικὴ του ἐναντίον τῆς ΕΟΚ καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου, γὰρ στοὺς ὀραματισμοὺς μιάς θεσμικοποιημένης μεσογειακῆς συνεργασίας, γιὰ τὴν ὁποία μάλιστα εἶχε ἀρχικὰ (συνάντηση στὴν Λισαβόνα) υἱοθετηθῆι ἡ μορφή τῆς μεσογειακῆς Κοινότητος, πού μόλις πρόσφατα, στὴ Συνδιάσκεψη τῆς Ἀθῆνας, ἐγκαταλείφθηκε ὀριστικὰ.

Ὁστόσο, τὸ γεγονός ὅτι ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ ἐπιμένει νὰ ἀναζητῆ τὴν προσωπικὴ μιάς ἀνεξάρτητης καὶ σοσιαλιστικῆς Ἑλλάδας ἀποκλειστικὰ σχεδὸν στὴ συνεργασία μὲ τὰ ἔθνη ἀπελευθερωτικὰ κινήματα τῆς περιοχῆς καὶ — καταγγέλλοντας τὸ ἀναλλοίωτο τῶν σημερινῶν δομῶν τῆς «Ἐυρώπης τῶν μονοπωλίων» — δὲν ἀντιμετωπίζει τὶς ἐναλλακτικὲς λύσεις μέσα ἀπὸ τὸν συντονισμὸ ἀγῶνα τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν ἀριστερῶν κομμάτων τῆς Δυτικῆς Ἐυρώπης, ἀφῆσε σὲ ὦν μὲ τὴν ΕΟΚ ἀνεση κινήσεων στὴν ὅλη τὴ διάρκειά τῶν διαπραγματευτικῶν κυβερνητικῶν Δεξιά καὶ τῆς ἐπέτρεψε νὰ ἐπινοήσῃ τὰ διλήμματα μέσα στὰ ὁποία ἀρχισε νὰ ἀσφικτᾷ ἡ προσωπικὴ μιάς κυβερνητικῆς μεταβολῆς στὴ χώρα.

Πολλαπλὰ εμπόδια

Σ' αὐτὸ τὸ σημείο, ὑπερτονισμὸν κατὰ μίαν ἀποψη, ἐκτιμῶν ὀρισμένοι

παροπτητὲς πῶς βρίσκεται σήμερα ἡ αξιωματικὴ ἀντιπολίτευση. Ἐνῶ οἱ ἐσωτερικὲς ἐξελίξεις, ἡ οικονομικὴ καὶ κοινωνικὴ πολιτικὴ τῆς «Νέας Δημοκρατίας», ὡθῶν τὸ ΠΑΣΟΚ πρὸς τὴν ἐξουσία, ἐνῶ παρατηροῦνται ὁμαδικὲς μετατοπίσεις, ἰδιαιτέρως στὴν ὑπαίθρο καὶ μέσα στὸν κρατικὸ μηχανισμό, πρὸς τὸ πρῶτο κόμμα τῆς ἀντιπολίτευσης, ἡ ἀνελαστικὴ πολιτικὴ πού ἀκολούθησε στὸ θέμα τῆς ΕΟΚ τείνει νὰ ἀνακόψῃ τὴν πορεία του, ἂν μάλιστα συσχετισθῆι μὲ τὸ γεγονός ὅτι καὶ στὰ ἔθνη θέματα δὲν δικαιώθηκε στοὺς φόβους του. Ἡ μάχη μιάς τετραετίας γιὰ τὸν προσανατολισμὸ τῆς χώρας δὲν φαίνεται νὰ ἀπέδωσε κέρδη στὸ ΠΑΣΟΚ, ἀντίθετα ὄρθωσε πολλαπλὰ ἐμπόδια μπροστὰ του πού ἡ ἄρση τους θὰ ἀπαιτῆσῃ χρόνο καὶ κυρίως ἀλλαγές στοὺς στόχους του.

Σὲ πρόσφατη συνομιλία του μὲ τοὺς πολιτικοὺς συντάκτες, ὁ πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Ἀνδρ. Παπανδρέου, ἐμμένοντας στὴν ἀπόψή του γιὰ τὴν ΕΟΚ καὶ τὴν ἔνταξη τῆς χώρας, διευκρινίσαι παρὰ τὴν ὅτι τὸ κόμμα του θὰ πᾶρει μέρος σὲ ὅλα τὰ κοινοτικά ὄργανα, ὅπου προβλέπεται ἡ εκπροσώπηση τῶν κομμάτων, π.χ. Ἐυρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο, μετὰ τὴν ολοκλήρωση τῆς διαδικασίας ἐπικυρώσεων ἀπὸ τὶς χώρες - μέλη τῆς ΕΟΚ τῆς συνθήκης προσχώρησης τῆς Ἑλλάδας. Τοῦτο τὸ γεγονός, πού εἶχε καταγράψῃ ἡ «Κ.Π.Ε.» πληροφορικᾶ, λίγο μετὰ τὴν συμφωνία τῶν Βρυξελλῶν τοῦ περασμένου Δεκεμβρίου, μαζί μὲ τὴν πύκνωση τῶν ἐπαισῶν, τὸ τελευταῖο ἐξέμηνο, τοῦ ΠΑΣΟΚ μὲ τὰ σοσιαλιστικὰ κόμματα χωρῶν τῆς ΕΟΚ, προαναγγέλλον καποια μετατόπιση ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ καταπονητικὴ ἀρνηση σὲ μιά μετριωπαθέστερη στάση, ὡστε ὡς τὸν Γενάρη τοῦ 1981 πού θὰ τεθεῖ σὲ ἐφαρμογὴ ἡ συμφωνία τῆς ἔνταξης, τὸ ΠΑΣΟΚ νὰ ἔχει ολοκληρώσει τὴν ἐπεξεργασία μιάς νέας πολιτικῆς προσαρμολογῆς στὰ καινούργια δεδομένα. Ἀλλὰ μιά νέα πολιτικὴ, γιὰ νὰ εἶναι πειστικὴ, οφείλει νὰ ἀναναγκάται στὴ φυσιογνωμία τοῦ ΠΑΣΟΚ, στὶς ἀρχές καὶ τὶς διακηρύξεις του, ὅχι μόνον γιὰ τὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες μέσα ἀπὸ

τὶς ὁποῖες διεκδικεῖ τὴν ἐξουσία — αὐτὸ τὸ ἔχει διακηρύξει — ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ δημοκρατικὸ πολιτικὸ πλαίσιο τῆς σοσιαλιστικῆς πολιτείας πού ἐναυγελίζεται. Ἀπαιτεῖται δηλαδὴ ἡ ἀποσαφήνιση τοῦ σοσιαλιστικοῦ του χαρακτήρα.

Πειστικὲς ἀλλαγές

ΑΥΤΑ αποτελοῦν ἀξονικὰ προβλήματα γιὰ τὸ ΠΑΣΟΚ καὶ ἡ λύση τους δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἀναβῆται, μὲ τὴν προσδοκία ὅτι ἡ διάχυτη ἀνάγκη — καὶ τὸ «φρέμα» — γιὰ τὴν Ἀλλαγὴ θὰ βρεῖ τελικὰ διεξόδους ἐξῶ ἢ ἀκόμα καὶ ἐναντίον τῶν συσχετισμῶν δυνάμεων πού διαμορφώνονται στὴν Ἐυρώπη. Καὶ ἐπειδὴ μιά παρόμοια ἐξελίξη δὲν φαίνεται οὔτε πιθανή, τὸ ΠΑΣΟΚ διατρέχει τὸν κίνδυνο ἐκφυλιστικῶν διεργασιῶν καθὼς δὲν θὰ μπορεῖ νὰ ἀναγωνίσει σὲ ἐνιαῖο πλαίσιο τὰ ἐτερογενῆ ἰδεολογικὰ καὶ πολιτικὰ ρεύματα πού ἐνυπάρχουν στὶς γραμμές του. Εἶναι ἐνδεικτικὰ ὅσα ἡ «Πρωινή» δημοσίευσε πρὸ καιροῦ γιὰ τὴν συνεδρίαση τῆς κοινοβουλευτικῆς ομάδας τοῦ ΠΑΣΟΚ.

Ἡ ἀποψη πού διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν καθηγητὴ κ. Κ. Σημίτη, μέλος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Γραφείου τοῦ ΠΑΣΟΚ, στὴ Μεσογειακὴ Συνδιάσκεψη τῆς Ἀθῆνας ὅτι ἡ ἔνταξη στὴν ΕΟΚ δὲν ἀναίρει τὴν προσωπικὴ πού ἔχει χαράξει τὸ κόμμα του γιὰ τὴν Ἑλλάδα, θὰ χρειαστῆι πολιτικὲς ἐπεξεργασίες γιὰ νὰ γίνῃ κατανοητὴ καὶ, ἀκόμη περισσότερο, πειστικὴ. Πέρα, ὁμως, ἀπὸ τὶς ὀπισθοδρομικὲς ἐπεξεργασίες, πού θὰ ἀπαιτήσουν κάποιο χρόνο, οἱ πρῶτες μετὰ τὴν υπογραφή τῆς συνθήκης προσχωρήσεως ὑπεθνήσκουσες ποσοδοτικὲς ἐπιλογές — κατὰ τὶς συζητήσεις τῆς ἐπικύρωσης — εἶναι φανερό πῶς θὰ ἐπηρεάσουν τὴν μεταγενέστερη στάση τοῦ ΠΑΣΟΚ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίπεδο τῆς πολιτικῆς διαμάχης.

Ἡ συζήτηση

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΠΑΣΟΚ θὰ μπορεῖ σὲ χωρὶς δυσκολία νὰ ἐπικρίνει — καὶ θὰ εἶναι πειστικὸς — τὴν κυβερνηση ὅτι σὲ καμιά φάση τῶν διαπραγματεύσεων δὲν ἐνημέρωσε τὰ κόμματα καὶ τὴ Βουλὴ γιὰ τὸ περιεχόμενό τους. Θὰ ἔχει δίκιο νὰ ἐπιρρίψει στὴν κυβερνηση εὐθύνες γιὰ τὴν ἀποδοτικὴν καὶ ἐπιρροὴν τῆς ΕΟΚ καὶ δὲν πῆρε ἀπάντηση καὶ γιὰ τὴν ἀντιπολίτευση ἀγνοεῖ τὸ περιεχόμενον τῶν ἰδιαίτερων συνομιλιῶν μὲ δυτικοευρωπαϊκὲς κυβερνήσεις καὶ μὲ ἡγέτες τῆς Κοινότητος. Καὶ θὰ εἶναι κατανοητὸ νὰ καταψηφίσῃ τὸ ΠΑΣΟΚ τὴν ἔνταξη, ἀποδοκιμάζοντας μίαν ἐπιλογὴ μὲ τὴν ὁποία δὲν συμφωνεῖ. Δύσκολα ὁμως θὰ γίνῃ κατανοητὸ ἂν στὴν ομιλία τοῦ κ. Α. Παπανδρέου δὲν περιέχονται τὰ σπέρματα τῶν διαφοροποιήσεων πού θὰ ἀφαιροῦν τὶς αἰχμὲς τῶν διλημμάτων, πού ἡ κυβερνηση θὰ χρησιμοποιοῦσε στὴν ἐπόμενη ἐπιλογικὴ ἀναμέτρηση.